

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 5 Issue 3, p. 285-300, June 2012

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KÜRESELLEŞME
ÇERÇEVESİNDE DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ¹**

*PRE-SERVICE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' OPINIONS ABOUT VALUES
EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF GLOBALIZATION*

Arş. Gör. Ferat YILMAZ

Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Prof. Dr. Feridun MERTER

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Abstract

The concept of globalization is used to describe that world has changed socially, culturally, politically and there is a need for a new world order. During the globalization, changes have been taken in cultural field as well as in many fields. The changes occurring on the culture may influence values which are the components of culture. The term of values refer to principles, fundamental convictions, ideals, standards of life stances acting as general guides to behavior or as points of reference in decision-making or the evaluation of beliefs or action and which are closely connected to personal integrity and personal identity. Pre-service elementary school teachers have an important responsibility in the global world in which values change is lived. Because, in future, pre-service elementary school teachers will educate students who are in an important period in terms of value education in Social Sciences Lesson that is the optimal lesson in which values education can be given. Therefore, pre-service elementary school teachers' opinions about values education within the framework of globalization are important.

¹ Bu makale, 24-26 Mayıs 2012 tarihinde yapılan 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

In this context, it was aimed to investigate pre-service elementary school teachers' opinions about values education within the framework of globalization. In this research, qualitative research method was used. Criterion sampling which is the one of purposive sampling methods was used. The criterion of this study is that participants should study in the department of elementary school teaching and have taken Social Sciences Teaching Lessons. The data of this study were gathered in April, 2012 through semi-structured interviews. Content analysis was used to analyze the data obtained from this study. According to results of this study, pre-service elementary school teachers refer the concept of globalization, as "standardization" at most. They explain the concept of value in either social or individual contexts. They express that when they become a teacher, they will educate students who have values of tolerance, respect, solidarity, innovativeness, making emphasis on family unity and hospitality for global world. As a result of this study, it was concluded that, pre-service elementary school teachers' opinions about values education within the framework of globalization is shaped by their general knowledge of pedagogy not by their specific knowledge about values education. Based on the results of this study, it was suggested that pre-service elementary school teachers should be taken "values education" classes in their bachelor's degree.

Key Words: Value, Values Education, Elementary School Teacher, Social Studies Teaching

Öz

Küreselleşme kavramı, dünyanın ekonomik, sosyal, kültürel ve politik olarak değiştiğini ve yeni bir dünya düzenine ihtiyaç duyulduğunu anlatmak için kullanılmaktadır. Küreselleşmeyle süresince, birçok alanda olduğu gibi kültürel alanda da değişimler yaşanmaktadır. Kültür üzerinde meydana gelen değişimler, kültürü meydana getiren unsurlardan biri olan değerleri de etkileyebilmektedir. Değerler; davranışlarımızı şekillendiren, bir konu hakkındaki kararlarımızı etkileyen, çeşitli inanç ve eylemlere ilişkin değerlendirmelerimize yön veren, dolayısıyla kişisel bütünlüğümüzü ve kimliğimizi oluşturan ilke, inanç, fikir ve yaşam standartlarını ifade etmektedir. Değer değişimlerinin yaşandığı küresel dünyada, sınıf öğretmeni adaylarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Çünkü sınıf öğretmeni adayları, gelecekte değer eğitimi açısından önemli bir dönemde bulunan öğrencilere, değer eğitiminin verilebileceği en uygun ders olan Sosyal Bilgiler Dersi'nde hitap edecektir. Dolayısıyla, sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitime ilişkin görüşleri önemli görülmektedir. Bu kapsamda, bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçüt, katılımcıların Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencisi olup, içeriğinde "değer eğitimi" bulunan, Sosyal Bilgiler Öğretimi Dersini almış olmalarıdır. Araştırma verileri 2012 yılı Nisan ayında yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, sınıf öğretmeni adayları, küreselleşme kavramını, en çok tek tipleşme olarak ifade etmektedir. Sınıf öğretmeni adayları, değer kavramını hem toplumsal hem de bireysel bağlamda açıklamaktadır. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmen olduklarında, küresel dünya için hoşgörü, saygı, dayanışma, yeniliğe açıklık, aile birliğine önem verme ve misafirperverlik değerlerine sahip bireyler yetiştireceklerini belirtmiştir. Bu çalışmada sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, küreselleşme çerçevesinde değerler eğitime ilişkin görüşlerinin, özel değer eğitimi bilgileriyle değil, sahip oldukları genel eğitim bilimleri bilgileriyle şekillendiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak, sınıf öğretmeni adaylarına, lisans eğitimlerinde "değer eğitimi" dersi verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler eğitimi, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretimi

GİRİŞ

Ticari malların, insanların, sermaye veya fikirlerin uluslararası düzeydeki hareketliliğiyle (Bloom, 2004, s. 59) meydana gelen küreselleşme süreci, 15. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan kolonizasyon faaliyetleriyle başlamıştır (Coatsworth, 2004, ss. 38-39). Son yıllarda popülerleşen (Axtman, 1998, s. 1) ve insanlığın gelişiminde, dünya çapında bir bilincin ortaya çıkmasına neden olan küreselleşme (Ateş, 2006, s. 28), bir kavram olarak, farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Bergh ve Nilson'a (2010, s. 1191) göre küreselleşme, toplulukların bütünlük ve eşzamanlı bir hale gelmesini ifade etmektedir. Aslan (2009, s. 290) ise küreselleşmeyi, ulus devletlerin, daha çok üretim ve daha çok tüketim amacıyla, kapitalist politikalara uygun olarak dönüştürülmesi ve dünya pazarlarına açık hale getirilmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanım (Pourhassan, 2011, s. 1545) ise küreselleşmeyi bir ülkenin ithalat ve ihracat yapabilmesi için kapılarını diğer ülkelere açarak, sınırlarını genişletmesi olarak ele almaktadır. Genel olarak ise küreselleşme, dünyanın ekonomik, sosyal, kültürel ve politik olarak değiştiğini (Bak, 2006, s. 3; Yılmaz ve Horzum, 2005, s. 106; Volcker, 2000, s. 207) ve yeni bir dünya düzenine ihtiyaç duyulduğunu anlatmak için kullanılmaktadır (Kellner, 1998, s. 25).

Küreselleşme ile birlikte, zaman ve mekân sınırları ortadan kalkmakta (Arslanoğlu, 2002; Stromquist ve Monkman, 2000, s. 11), farklı bir toplumda meydana gelen gelişmeler, içinde bulunduğumuz toplumdaki gelişmeleri şekillendirebilmektedir (Andersen ve Taylor, 2012, s. 11). Bu durum, küreselleşmenin etkilerini çok uzaklarda değil; yakın çevremizde hissetmemize neden olmaktadır (Coşkun, 1996, s. 10). Küreselleşme süreciyle beraber, yakın çevremizde farkına varabileceğimiz değişimlerden biri, insan ve toplumlar arasında artan etkileşimlerden ve meydana gelen dönüşümlerden etkilenen kültürel değişimlerdir (Goldhorpe, 2007, s. 92; Talas ve Kaya, 2007, s. 152). Kimilerine göre bu değişimler, yerel kültürlerin zenginleşmesi yönündeyken (Bahar, 2009, s. 289); kimilerine göre yerel kültürlerin yok olması homojen, küresel ve kitlesel bir kültürün oluşması yönündedir (Browne, 2006; Ferrante, 2012; Giddens ve Griffiths, 2006). Kültür üzerinde meydana gelen değişimler, kültürü meydana getiren unsurlardan biri olan değerleri de etkileyebilmektedir.

Halstead ve Taylor'a (1996, s. 5) göre değerler; davranışlarımızı şekillendiren, bir konu hakkındaki kararlarımızı etkileyen, çeşitli inanç ve eylemlere ilişkin değerlendirmelerimize yön veren, dolayısıyla kişisel bütünlüğümüzü oluşturan ilke, inanç, fikir ve yaşam standartlarını ifade etmektedir. Komblum (2011, s. 47) ise ulusal bir açıdan yaklaşarak, değer kavramını bir toplumun ortak bir biçimde önemli gördüğü fikirler olarak tanımlamaktadır. Küreselleşmeyle birlikte, bir toplumun ortak bir biçimde benimsediği ulusal değerlerin yanında, evrensel değerler de önemli bir hale gelmekte, ulusların geçmiş değerlerine yeni değerler eklenebilmektedir. Bu durumda okulların, uyguladıkları programlar vasıtasıyla hem kültürel mirası kuşaktan kuşağa aktarmayı amaçlaması hem de öğrencilerin yükselen evrensel değer ve anlayışları benimsemelerine yardımcı olması gerekmektedir (Kolaç, 2010, ss. 194-196; Özdemir, 2011, s. 94). Bu gerekliliğin nedenleri arasında şunlar gösterilebilir (Altunay ve Yalçınkaya, 2011, s. 8; Carnoy, 2000, s. 43; Çalık ve Sezgin, 2005, s. 57; Hugonnier, 2007, s. 138; Kan, 2009, s. 896; Yiğittir ve Keleş, 2011, s. 144):

- Küreselleşme kültür, etnisite, dil ve din açısından değişim ve farklılıklara yol açmaktadır. Bu durumun çeşitli çatışmalara yol açmaması için, bireylerin saygı ve hoşgörü gibi değerleri benimsemesi gerekmektedir.

- Küreselleşmenin iki temel kaynağı olan bilgi ve yenilik, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi sağlamıştır. Kültürel, sosyal ve ekonomik değişmelerin hızla yayıldığı bilgi toplumuna uyum sağlamada da önemli değer değişimleri görülmektedir.
- Kültürel açıdan dünya toplumları birbirine benzemektedir. Toplumlar bir yandan, kendilerini diğer toplumlardan ayıran ulusal değerlere ihtiyaç duyarken; bir yandan insan hakları, çatışmalar, sürdürülebilirlik, kültürlerarası uyum gibi küresel sorunlarla mücadele etmek için evrensel değerlere ihtiyaç duymaktadır.
- Eğitimin temel amacı, ülkenin ihtiyaç duyduğu özelliklere sahip olan vatandaş modelini yetiştirmektir. Yeni vatandaş modeli ise küresel vatandaşlıktır. Küresel vatandaş, ulusal değerlere saygı duyan, aynı zamanda evrensel değerleri benimsemiş ve sorun konusunda da sorun yaşamayan vatandaştır.
- Bilgi toplumuna geçiş ve küreselleşme ile birlikte, öğretmenlik mesleğinde de bazı değişimler meydana gelmiştir. Öğretmenler, bu süreçte “bilgi aktarma” görevinden öte, öğrencilere çeşitli bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları konusunda rehberlik görevini üstlenmiştir.

Bu nedenlerden dolayı, sınıf öğretmeni adaylarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Çünkü sınıf öğretmeni adayları, gelecekte değer eğitimi açısından önemli bir dönemde bulunan öğrencilere (Taşdemir, 2009, s. 322), değer eğitiminin verilebileceği en uygun ders olan Sosyal Bilgiler Dersi’nde (Kan, 2010, s. 140; Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009) hitap edecektir. Dolayısıyla, sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimine ilişkin görüşleri önemli görülmektedir. Bu kapsamda, bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının “küreselleşme” kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının “değer” kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde “değerlere” ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde “değerler eğitimine” ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimine ilişkin görüşlerini ayrıntılı bir şekilde belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma biçimidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Katılımcılar

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, bir durumun ayrıntılı bir biçimde incelenmesi için bu durumun önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan kişilerle çalışılmasıdır (Neuman, 2007; Patton, 2002). Bu çalışmada kullanılan ölçüt, katılımcıların Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencisi olup,

içeriğinde “değer eğitimi” bulunan, Sosyal Bilgiler Öğretimi Dersini almış olmalarıdır. Bu doğrultuda çalışma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı’ na devam eden ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Dersini almış, 11’i erkek ve 14’ü kız olmak üzere 25 dördüncü sınıf öğrencisinin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri 2012 yılı Nisan ayında yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, hem sabit seçenekli cevaplama, hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi sağlar (Büyüköztürk vd., 2010, s. 163). Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünden 3 uzman, Eğitim Bilimleri Bölümünden 1 uzman ve İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünden 1 uzman olmak üzere toplam 5 uzmanın görüşleri alınmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler, 12-34 dakika sürmüştür. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanıp, yarı yapılandırılmış görüşmelerde kullanılan sorular şunlardır:

1. Küreselleşme kavramı sizin için ne ifade ediyor?
2. Değer kavramı sizin için ne ifade ediyor?
3. Sizce küreselleşme süreci sahip olduğumuz değerleri nasıl etkiler?
4. Küreselleşen dünyada hangi değerlere sahip öğrenciler yetiştirmeye çalışırsınız?
5. Küreselleşen dünyada bu değerlere sahip bireyleri yetiştirmek için nasıl bir yol izlersiniz?

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu doğrultuda, katılımcıların verdiği yanıtlar, iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Yapılan kodlamalar karşılaştırılarak, aralarında görüş birliği ve görüş ayrılığı olan kodlamalar belirlenmiştir. Karşılaştırmalar sonrası, Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülüne [Güvenilirlik = (Görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı)] göre güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Buna göre araştırmadaki birinci soru için güvenilirlik hesaplaması, %88, ikinci soru için %86, üçüncü soru için %92, dördüncü soru için %94 ve beşinci soru için %82’dir. Elde edilen tema ve kategoriler tablolaştırıldıktan sonra katılımcıların verdiği yanıtlardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Alıntılar yapılırken katılımcıların ismi yerine kodlar (K1, K2, K3,, K25) kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Küreselleşme Kavramına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme kavramına ilişkin görüşleri, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Küreselleşme kavramı sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Verdiği Yanıtlar

Küreselleşme Kavramına İlişkin Görüşler	f
Tek tipleşme	9
Sınırlarının ortadan kalkması	4
Gelişmiş ülkelere ait bir sömürü politikası	3
Kültürel yozlaşma	3
Küresel problemlere ilişkin küresel farkındalık	3
Tüm gelişmelerin dünyanın her yerinde eş zamanlı yaşanması	3
Uluslararası ilişkilerin gelişmesi	3
İnsani ilişkilerin azalması	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının “küreselleşme” kavramına ilişkin görüşleri sekiz farklı tema altında toplanmıştır. Sınıf öğretmeni adayları, küreselleşme kavramını en çok tek tipleşme olarak düşünmektedir. K19 kodlu öğrenci bu doğrultudaki görüşünü ‘Küreselleşmeyle birlikte dünyanın herhangi bir yerinde olan yaşam biçimlerinden çok kolay haberdar olup etkilenebiliyoruz. Bazen o kadar etkileniyoruz ki onlar gibi yaşamaya, onlar gibi yemeye, onlar gibi düşünmeye başlıyoruz. Belki onlar da bizden etkileniyordur. Ama ben daha çok bizim onlara benzediğimizi düşünüyorum.’ şeklinde belirtmiştir. K25 kodlu öğrenci ise ‘Küreselleşmeyle birlikte artık her şey daha kolay. İstedığımız zaman, istediğimiz şekilde, istediğimiz ülkede yaşayabiliriz. Bunun için çok fazla seçeneğimiz var. Tüm bu seçenekleri de ülkeler arasındaki hukuki ve siyasi sınırların ortadan kalkmasıyla teker teker değerlendirebiliriz.’ diyerek küreselleşmeyi sınırlarının ortadan kalkması olarak algıladığını anlatmıştır. Kimi öğrenciler de küreselleşmeyi gelişmiş ülkelere ait bir sömürü politikası olarak düşünmektedir. Bu öğrencilerden biri olan K20 kodlu öğrenci, bu görüşünü ‘Bence küreselleşme, gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ülkelerin içine sızmasını kolaylaştırıyor. Böylece gelişmiş ülkeler, az gelişmiş ülkeleri siyasi, ekonomik ve kültürel gibi birçok açıdan sömürüyor. Ama bu süreç görüldüğü gibi kendiliğinden değil; bilinçli bir şekilde yaşam buluyor.’ şeklinde dile getirmiştir. K22 kodlu öğrenci ise, küreselleşmeyi küresel problemlere ilişkin farkındalık olarak gördüğünü, küreselleşmeyle beraber küresel bir bilincin uyandığını, insanların sadece yakın çevreleri için değil; tüm dünya için bir şeyler yapmaya çalıştığını şu şekilde ifade etmiştir:

Eskiden insanlar sadece kendi çevrelerindeki problemlerle uğraşırlardı. Daha doğrusu sadece kendi çevrelerindeki problemlerden haberdar olabiliyorlardı. Küreselleşmeden sonra ise insanlar tüm dünyadaki problemlerden haberdar olabiliyor. Örnek vermek gerekirse artık tüm insanlar Afrika’daki açlığın, Ortadoğu’daki savaşların, küresel ısınmanın farkında ve bunlar için bazı kampanyalar düzenleniyor. Birçok insan da bu kampanyalara bir şekilde destek veriyor.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Değer Kavramına İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının değer kavramına ilişkin görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Değer kavramı sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Verdiği Yanıtlar

Değer Kavramına İlişkin Görüşler	f
<i>Toplumsal bağlamda açıklanan değer kavramı</i>	
Toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar	8
Ulus bilincini oluşturan yapı taşları	8
Toplumsal etkileşimin ürünleri	3
<i>Bireysel bağlamda açıklanan değer kavramı</i>	
Kişiliği oluşturan özellikler	4
Bireyin davranışlarına yön veren güç	2
Bireyin maddi ve manevi varlıklara yüklediği anlamlar	1

Sınıf öğretmenleri adayları, değer kavramını toplumsal ve bireysel olmak üzere iki farklı bağlamda ele almışlardır. K3 kodlu öğrenci, ‘İnsanlar yaşamını toplum içinde sürdürmek zorundadır; ama bu çok kolay değildir. Bir arada yaşayabilmek için bazı kurallara ihtiyaç duyarız. İşte başkalarından görmek istediğimiz ve başkalarına yansıttığımız, toplumsal ilişkileri düzenleyen bu kurallar bir toplumun değerlerini oluşturur.’ diyerek değer kavramını toplumsal bağlamda açıklamış, değerlerin varlığının toplumsal yaşamın düzenliliği açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. K2 kodlu öğrenci ise değer kavramını, yine toplumsal bağlamda açıklayarak değerlerin, ulus bilincini oluşturan yapı taşları olduğunu şu cümlelerle açıklamıştır:

Değerler, insanları bir arada tutan yapıtaşlarıdır. Bir ulusun ayakta durmasını sağlayan güçtür. Ulusların sahip olduğu ortak değerler vardır. Bu ortak değerler insanların kendilerini o ulusa ait olduğunu hissettirir. Hatta diğer toplumlardan da farklı olduğunu düşündürür. Uluslar sahip oldukları ortak değerlerle birbirlerine daha çok bağlanırlar. Özellikle zor zamanlarda bu değerler bir ulusun ortak hareket etmesini daha çok kolaylaştırır.

Değer kavramını bireysel bağlamda açıklayan K13 kodlu öğrenci, ‘Değerler kişilerin benimsediği ahlaki şeylerdir.’ diyerek, bu kavramı, kişiliği oluşturan öğelerden biri olan ahlaki sistemin bir yansıması olarak gördüğünü aktarmıştır. K8 kodlu öğrenci de değerleri bireysel bağlamda değerlendirip, aşağıdaki cümlelerle değerlerin davranışlarımıza nasıl yön verdiğini açıklamıştır:

Değerler, topluma ve doğaya karşı tutumlarımızı etkileyen güçtür. Birine yardım ediyorsak eğer bu yardımseverlik değerinden kaynaklanır. Doğayı koruyorsak eğer, bu doğa sevgisinden kaynaklanır. Yani değerler birçok davranışımızın altında yatan nedenlerdir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Küreselleşme Sürecinin Değerler Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme sürecinin değerler üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Sizce küreselleşme süreci sahip olduğumuz değerleri nasıl etkiler?” Sorusuna Verdiği Yanıtlar

Değerler	f
<i>Olumlu etkilenen değerler</i>	
Bilimsellik	6
Sağlıklı olmaya önem verme	4
Çalışkanlık	2
Yeniliğe açıklık	2
Barış	2
Bağımsızlık	1
Dayanışma	1
Estetik	1
Hoşgörü	1
Sorumluluk	1
Temizlik	1
Özgürlük	1
<i>Olumsuz etkilenen değerler</i>	
Aile birliğine önem verme	15
Misafirperverlik	7
Dayanışma	3
Özgürlük	2
Adil olma	1
Bağımsızlık	1
Bilimsellik	1
Duyarlılık	1
Hoşgörü	1
Saygı	1
Sevgi	1
Vatanseverlik	1

Sınıf öğretmeni adayları, değerlerin küreselleşme sürecinden hem olumlu hem de olumsuz etkilendiğini düşünmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre bu süreçten en çok olumlu etkilenen değerler bilimsellik, sağlıklı olmaya önem verme değerleridir. Bu konuda K18 kodlu öğrenci, bilimsellik değerinin küreselleşme süreciyle beraber olumlu yönde geliştiğini belirtmek için ‘Ben bazı değerlerin küreselleşme sürecinde olumlu etkilendiğini düşünüyorum. Mesela bunlardan biri bilimselliktir. Batılı ülkeler bu konuda çok iyiler. Biz de batılı ülkeleri bu konuda örnek alıyoruz. Onlar gibi bilimsel olabiliyoruz.’ demiştir. K23 kodlu öğrenci ise bu süreçten yine batılı ülkeleri model alarak sağlıklı olmaya önem verme değerinin olumlu etkilendiğini dile getirmek için ‘Küreselleşme sürecinden sanırım en çok etkilenen değer sağlığa önem vermedir. Küreselleşmeyle beraber dünyanın her yerinde sağlık hizmetleri yürütülemezse de dünyanın her yerine sağlık hizmetleri götürülebilir. Sağlıkla ilgili kampanyalar yapılabilir. Bence işe de yarıyor. Artık sağlık hakkında daha bilgiliyiz ve bir şey alırken, bir yere giderken sağlık ve hijyen koşullarına dikkat ediyoruz.’ ifadelerini kullanmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme sürecinden en çok olumsuz etkilendiğini düşündüğü değerler aile birliğine önem verme ve misafirperverlik değerleridir. K1 kodlu öğrenci bu konuda ‘Bakıyorum da herkes bir Amerikalı aile gibi. Dağınık, parçalanmış,

saygısız, yozlaşmış bir özgürlük içerisinde yaşıyor. Tüm bunlar da küreselleşmenin etkisi diye düşünüyorum.’ diyerek küreselleşme sürecinde model almanın olumsuz etkisine değinmiştir. K3 kodlu öğrenci ise küreselleşme sürecinin bir güvensizlik ortamı yarattığını, bu ortamda da misafirperverlik değerinin zarar gördüğünü şu şekilde açıklamıştır:

Aslında küreselleşme iyi bir şeymiş gibi gözükse de, olumsuz etkileri yok değil. Sanki küreselleşme sürecinde insanlar, özellikle kendilerinden farklı olanlara çok fazla güvenmiyor. Korkuyorlar birbirlerinden. Hele bir de bu farklı insan farklı bir kültürden gelmişse korku artıyor. Eski zamanlarda misafirperverlik diye bir şey vardı. En çok da başka yerlerden gelen insanlara karşı daha çok misafirperver olurduk. Ama artık komşular bile birbirine güvenmiyor. Kaldı ki bambaşka bir kültürden gelen insana güvenelim.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Küreselleşen Dünyada Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Değerlere İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşen dünyada öğrencilerin sahip olması gereken değerlere ilişkin görüşleri Tablo 4’te gösterilmiştir:

Tablo 4. *Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Küreselleşen dünyada hangi değerlere sahip öğrenciler yetiştirmeye çalışırsınız?” Sorusuna Verdiği Yanıtlar*

Değerler	f
Hoşgörü	10
Saygı	7
Dayanışma	5
Yeniliğe açıklık	5
Aile birliğine önem verme	4
Duyarlılık	4
Sorumluluk	4
Barış	3
Bilimsellik	3
Sevgi	3
Çalışkanlık	2
Misafirperverlik	1
Temizliğe önem verme	1

Sınıf öğretmeni adayları küreselleşen dünya da en çok hoşgörü, saygı, dayanışma ve yeniliğe açıklık değerlerine sahip öğrenciler yetiştirmeye çalışacağını belirtmiştir. K2 kodlu öğrenci küreselleşen dünyada hoşgörünün önemini *‘Küresel dünyada hoşgörülü bireyler yetiştirmek isterim. Yabancı insanların dinine, diline hoşgörü ile yaklaşıp onlarla iletişime geçebilen öğrenciler yetiştirebilmek benim için çok önemli...’* şeklinde ifade etmiştir. K4 kodlu öğrenci yine küresel dünyadaki değer ve din farklılığından yola çıkarak, *‘...Öğrencilerimin ayrıca farklı değerlere, farklı dinlere ve diğer insanların haklarına saygılı olması gerektiğini düşünüyorum’* cümleleriyle küresel dünyada saygının önemini vurgulamıştır. K16 kodlu öğrenci, *‘...Küresel dünyada iletişim ve kaynaşma çok önemlidir. Dünya üzerinde birçok toplum var. Bu toplumlar birbiriyle ancak dayanışma yoluyla kaynaşabilir. Bir toplumun bir problemi olduğunda, mesela bazen ülkelerde depremler, sel felaketleri oluyor, bu durumlarda diğer toplumların onlarla dayanışma içine girip onların*

problemlerini çözmelerine katkıda bulunmalıdırlar. Bu yüzden dayanışma değerine sahip öğrenciler yetiştirmek isterim.' diyerek küresel dünyada dayanışma değerine verdiği önemi göstermiştir. 'Evet küresel dünyada daha uyumlu bireyler yetiştirmek için bazı değerler önem kazanıyor. Örnek vermek gerekirse, küresel dünya her geçen gün biraz da teknoloji sayesinde çeşitli yeniliklere şahit oluyor. Eğer bu yeniliklere uyum sağlayabilirsek, Amerika gibi, Kanada, Japonya gibi geliştirebiliriz. Bu yüzden ben ülkemim gelişmesi için yeniliğe açık bireyler yetiştirmek isterim' diyen K9 kodlu öğrenci, yeniliğe açık öğrenciler yetiştirmek istediğini, gelişmiş ülkeleri örnek vererek açıklamıştır.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Küreselleşen Dünyada Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşen dünyada değerler eğitimine ilişkin görüşleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Küreselleşen dünyada bu değerlere sahip bireyleri yetiştirmek için nasıl bir yol izlersiniz?" Sorusuna Verdiği Yanıtlar

Küreselleşen Dünyada Değer Eğitimi	f
<i>Sunulacak İçerik</i>	
Evrensel değerler	2
Hem evrensel hem de ulusal değerler	2
<i>Uygulanacak Yöntem ve Teknikler</i>	
Drama	8
Gezi	6
Örnek olay incelemesi	6
Eğitsel oyun	2
Rol oynama	1
<i>Kullanılacak Materyaller</i>	
Edebi eserler	6
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	4
Filmler	1
<i>Uyulacak Öğretim ilkeleri</i>	
Somuttan soyuta	8
Aktivite	2
Hayata yakınlık	2
Çocuğa görelilik	1
Yakından uzağa	1
<i>Kazandırılacak Beceri</i>	
Empati	2
<i>Örtük Program</i>	
Farklı kültürlerle yönelik tutumlarımla öğrencilere model olurum	12
Küreselleşme ve değerler konusunda aileleri bilinçlendiririm	6
Resim ve müzik derslerinde farklı kültürlerle daha çok yer veririm	2
Öğrencilere nasihatlerde bulunurum	1
Öğrencileri önyargılardan, ideolojik ve dini görüşlerden uzak tutarım	1
Serbest etkinlik uygulamalarını farklı kültürleri tanıtmak için kullanırım	1

Sınıf öğretmeni adayları, yaptıkları açıklamalarla, değerler eğitiminde sunulacak içeriğe, uygulanacak yöntem ve tekniklere, kullanılacak materyallere, uyulacak öğretim ilkelerine ve kazandırılacak beceriye vurgu yapmıştır. Bunların dışında, sınıf öğretmeni adaylarının yaptığı bazı açıklamalar örtük program teması altında değerlendirilmiştir. K17 kodlu öğrenci 'Ben istediğim değerlere sahip öğrencileri yetiştirmek için bu değerleri

görselleştiririm. Çünkü ilköğretim I. kademe öğrencileri henüz somut işlemler dönemindedir. Ama değerler soyuttur. Özellikle farklı kültürlerin de güzel değerlere sahip olduğunu anlatan resimleri sınıfa getiririm. Öğrencilerime başka ülkelerdeki insanların yerine kendilerini koyabilmeleri ve onlara hoşgörülü olabilmeleri için empati becerisi kazandırırım. Bunun dışında, öğrencilerimi kendi farklı kültürel özellikleri görebilecekleri yerlere geziye götürürüm. Bu yöntem çok etkili olabilir bence.’ diyerek eğitim-öğretim ortamlarında somuttan soyuta ilkesine uyacağını, gezi yöntemini kullanacağını, öğrencilere model olacağını öğrencilere empati becerisi kazandıracağını belirtmiştir. K22 koldu öğrenci ise küreselleşen dünyada değerler eğitimi gerçekleştirme için öğrencilere drama yaptıracağını, dolayısıyla aktivite ilkesine uyacağını, öğrencilerine evrensel değerleri kazandıracağını, bunun için de bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanacağını ve aileleri de küreselleşme ve değerler konusunda bilgilendireceğini belirtmek için şu cümleleri kurmuştur:

Ben öğrencilerimin yaparak yaşayarak bu değerleri kazanmasını istiyorum. Bu yüzden küreselleşmeyle ilgili senaryolar oluşturur, öğrencilerin de bu senaryoları canlandırmasını isterim. Yani öğrencilerime drama yaptırırım. Drama yoluyla öğrencilerin dünya çapında kabul gören değerleri kazanmasını sağlarım. Ailelerin küreselleşme hakkında çok bilgili olmadıkları hatta değerleri bilinçsiz bir şekilde çocuklarına öğrettiklerini görüyorum. Bu konuda aileleri de bilgilendirebilirim. Bunun için sınıfa çeşitli ülkelerle ilgili videolar, internet üzerinden resimler getiririm. Hem ailelere hem de çocuklara izletirim bunları.

K14 kodlu öğretmen adayı, yaptığı açıklamalarla meslek hayatında, hem farklı toplumların değerlerine, hem de kendi değerlerine önem vereceğini, örnek olay yöntemini kullanacağını, yakından uzağa ilkesini gözeceğini ve öğrencilere nasihatlerde bulunacağını düşündürmüştür.

Bu değerlere sahip öğrencileri yetiştirmek için ben örnek olay yöntemini kullanırım. Atıyorum, hoşgörünün olmadığı bir ülkeyle ilgili bir hikâye oluştururum. Sonra çocuklara sizce bu ülkede nasıl problemler yaşanabileceğini sorarım. Ya da problemlerden ben bahsederim. Bu problemlerin hangi değerlerin eksikliğinden ortaya çıkmış olabileceğini sorarım. Onlara bu değerleri edinmelerini sürekli söylerim. Ben hem kendi değerlerimize önem veririm hem de tüm dünya değerlerine. Kendi değerlerimize önem veririm çünkü daha önce de söylediğim gibi değerlerimiz küreselleşmeden olumsuz etkileniyor. Tüm dünya değerlerine önem veririm çünkü çocuklarımızın bu dünyaya uyum sağlaması gerekir. Ama önce kendi değerlerini öğrenmeli, daha sonra diğer toplumların değerlerini öğrenmelidirler.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmanın sonuçlarına göre, sınıf öğretmeni adayları, küreselleşme kavramını, en çok tek tipleşme olarak ifade etmektedir. Bu sonuç, Çalık ve Sezgin’in (2005) belirttiği gibi, küreselleşmenin bazen tek bir küresel kültürün ortaya çıktığını anlatmak için kullanıldığını göstermektedir. Giddens ve Griffiths’e göre (2006, ss. 65-66) küreselleşmenin tek bir küresel kültür oluşturmasının temelinde, televizyon, küresel ekonomi, küresel vatandaşlar, uluslararası organizasyonlar ve bilgi-iletişim teknolojileri gibi etmenler bulunmaktadır.

Talas ve Kaya'ya (2007) göre küreselleşmenin kültürel kolonicilik ve kapitalizmin yaygınlaşması gibi olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin de küreselleşmeyi gelişmiş ülkelere ait bir sömürü politikası olarak düşünmesi, bundan kaynaklanabilir. Kellner (1998) küreselleşmenin yerel geleneklere zarar verdiğini ve farklı kültürlerin birbirine benzediğini iddia etmektedir. Bu durum sınıf öğretmeni adaylarının belirttiği gibi kültürel bir yozlaşmaya neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra küreselleşme kavramı sınıf öğretmeni adayları için, küresel problemlere ilişkin küresel farkındalık gibi olumlu anlamlar da taşımaktadır. Küreselleşmeyle beraber küresel problemlere ilişkin bir farkındalığın oluşması, zaman ve mekan sınırlarının daralmasından, insanların küresel problemler gibi birçok şey hakkında eskisine göre daha kolay haberdar olmasından kaynaklanabilir (Stromquist ve Monkman, 2000, s. 11). Küreselleşme kavramının, sınıf öğretmeni adayları tarafından farklı biçimlerde algılanması, küreselleşmenin matematiksel bir formülle açıklanamayacak bir süreç olmasından (Yılmaz ve Horzum, 2005, s. 106), kendi içerisinde ekonomik, sosyal, politik vb. birçok boyut bulundurmasından kaynaklanmaktadır.

Sınıf öğretmeni adayları değer kavramını hem toplumsal hem de bireysel bağlamda açıklamıştır. Bu doğrultuda, değer kavramının, toplumsal açıdan daha çok toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar olarak görüldüğü belirlenmiştir. Yalar ve Yanpar Yelken (2011) de benzer şekilde değerlerin, insanların bir arada yaşayabilmesini mümkün kıldığını belirtmektedir. Bunun yanı sıra değer kavramı, toplumsal açıdan ulus bilincini oluşturan yapı taşları, bireysel açıdan ise daha çok kişiliği oluşturan özellikler olarak ifade edilmiştir. Aynı şekilde Balcı ve Yanpar Yelken'in (2010, s. 88) yaptığı çalışmada da değerlerin bireyin kişilik gelişimindeki rolüne vurgu yapılmıştır. Sınıf öğretmeni adayları tarafından yapılan bir başka değer açıklaması ise, değerlerin davranışlarımıza yön verdiği şeklindedir. Sarıcı Bulut (2009) bu durumu, değerlerin bize neyi yapıp yapmamızı kesin olarak söylemediği; ancak yapılacak olan doğru şeyler için rehberlik ettiği şeklinde açıklamıştır.

Bahar'a (2009) göre, küreselleşmeye olumsuz bakanlar başta Amerika olmak üzere Batı değerlerinin dünyada hâkim olduğunu, dolayısıyla diğer ülkelerin değerlerinin olumsuz etkilendiğini savunmaktadır. Sınıf öğretmeni adayları da benzer şekilde aile birliğine önem verme, misafirperverlik, dayanışma, özgürlük, adil olma, bağımsızlık, bilimsellik, duyarlılık, hoşgörü, saygı, sevgi ve vatanseverlik gibi değerlerin, Batılı ülkelerin model alınması sonucu, olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Ancak bu çalışmada, sınıf öğretmeni adayları, Batılı ülkelerin model alınması sonucu, değerlerin sadece olumsuz değil; aynı zamanda olumlu da etkilendiğini savunmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarına göre bu süreçten olumlu etkilenen değerler bilimsellik, sağlıklı olmaya önem verme, çalışkanlık, yeniliğe açıklık, barış, bağımsızlık, dayanışma, estetik, hoşgörü, sorumluluk, temizlik ve özgürlük değerleridir. Sınıf öğretmeni adaylarının bu görüşleri, Ateş'in (2006) küreselleşmeyle birlikte, batılı değerlerin dünyanın diğer toplumları tarafından kabul edilmesi gereken bir tercih olarak ortaya çıktığı görüşüyle örtüşmektedir.

Sınıf öğretmeni adayları, öğretmen olduklarında, küresel dünya için hoşgörü, saygı, dayanışma, yeniliğe açıklık, aile birliğine önem verme ve misafirperverlik değerlerine sahip bireyler yetiştireceklerini belirtmiştir. Öğretmen adaylarının, hoşgörü, saygı, dayanışma, aile birliğine önem verme ve misafirperverlik değerlerine sahip bireyler yetiştirmek istemelerinin nedeni, aynı zamanda bu değerlerin küreselleşme sürecinden olumsuz etkilendiğini düşünmeleri olabilir. Yeniliğe açıklık değeri ise küreselleşmeyle beraber meydana gelen toplum yapısındaki değişimler, nüfusun farklılaşması, ekonomik dönüşümler, aile biçimleri ve yaşam tarzlarının değişmesiyle (Balay, 2004) beraber her bireyin sahip olması gereken bir değer olarak düşünülmüş olabilir.

Bu çalışmada hiçbir sınıf öğretmeni adayı, sadece ulusal değerlere sahip öğrenciler yetiştirmek istediğini belirtmemiştir. Bazı sınıf öğretmeni adayları, evrensel değerlere, bazıları ise hem evrensel hem de ulusal değerlere sahip öğrenciler yetiştirmek istediğini dile getirmiştir. Bu durum, sınıf öğretmeni adaylarının küresel dünyada yükselen değerlere önem verdiğini göstermektedir. Bu konuda çalışan araştırmacıların (Kolaç, 2010, s. 196; Özdemir, 2011, s. 105) önerisi ise evrensel ve ulusal değerlerin sentezini yapabilen bireyler yetiştirmektir. Hatta Shukia'ya (2004, s. 122) göre değer eğitimin amaçlarından biri bu olmalıdır. İstendik değerleri kazandırmak için sınıf öğretmeni adayları, drama, gezi, örnek olay incelemesi gibi öğrencilerin aktif olacağı yöntem ve teknikler kullanacaklarını belirtmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının kullanmayı düşündükleri materyaller arasında, edebi eserler, bilgi ve iletişim teknolojileri ve filmler bulunmaktadır. Karatay'ın (2007) belirttiği gibi edebi eserlerden özellikle masallar, çocukların, iyilik, doğruluk, yardımseverlik, saygı ve sabır gibi değerleri edinmelerine yardımcı olmaktadır. Küreselleşme sürecinde değerler eğitimine ilişkin en çok vurgulanan ilke somuttan soyuta öğretim ilkesidir. Bu durum, sınıf öğretmeni adaylarının, somut işlemler döneminde olan ilköğretim birinci kademe öğrencileri (Senemoğlu, 2005) için hangi ilkelerin daha uygun olduğunun farkında olduğunu göstermektedir. Sınıf öğretmeni adayları, öğrencilere istedikleri değerleri kazandırmak için onlara empati becerisi kazandıracaklarını belirtmiştir. Empati becerisi Oxfam'a (2006) göre küresel vatandaşın sahip olması gereken önemli becerilerden biridir.

Vygotsky'e göre kişilerarası bir aktivitede, bu aktiviteye katılan kişilerden, aktiviteyle ilgili beceri sahibi olmayan kişi, aktiviteyle ilgili beceri sahibi olan kişiyi gözlemleyerek bu beceriyi içselleştirir (Driscoll, 2005, s. 252). Özellikle ilköğretim birinci kademe, sınıf öğretmeninin çocuk üzerindeki etkisi artacağı (Arı, 2009, s. 102) için öğrenciler, yoksun oldukları ya da geliştirilmesi gereken bilgi, beceri ve değerleri, sınıf öğretmenlerini model alarak içselleştirme yoluna gidebilir. Örtük program çerçevesinde yapılan vurguları incelendiğinde, bu çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının da, öğrencilere çeşitli değerleri kazandırmak için onlara model olacaklarını belirttikleri görülmektedir.

Değer eğitiminde ailelerin önemli rolleri bulunmaktadır. Çünkü aileler, değerlerin hem aktarıcısı hem de üreticisidir (Patel ve Shukul; 2004). Dolayısıyla, okulda yapılan değerler eğitimi tek başına yeterli olmayabilir (Ulusoy; 2010, s.37). Bu yüzden, ailelerin okulda yapılan değerler eğitimini desteklemesi, bu eğitimin başarılı olması için gereklidir (Ekşi ve Okudan, 2011, s. 181). Bu araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları da, bu durumun farkında olduklarını, küreselleşme çerçevesinde değerler eğitimi için aileleri de bilinçlendireceklerini belirterek göstermiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının, yaptıkları açıklamalarda, değer eğitiminde kullanılacak değer açıklama, ahlaki muhakeme ve değer analizi gibi değer öğretimindeki yeni yaklaşımlara (Andres ve Andres, 1998; MEB, 2009) hiç vurgu yapmadığı, yapılan açıklamaların ise genel eğitim bilimleri bilgileriyle şekillendiği görülmektedir. Bu durum, sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimlerinde, değer eğitimi çeşitli disiplinler içerisinde değil; başlı başına bir disiplin olarak almasını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, sınıf öğretmeni adaylarına, hem kendileri hem de gelecekteki öğrencileri için, küreselleşmenin avantajlarından en üst düzeyde faydalanabilmenin; dezavantajlarıyla ise mücadele edebilmenin yolları gösterilmelidir. Bunun için Sosyoloji derslerinde küreselleşmeyle ilgili konuların kapsamı genişletilmeli ya da küreselleşme, değer eğitimi için de önerildiği gibi başlı başına bir ders olarak verilmelidir. Bu çalışma, sınıf öğretmeni adaylarının, küreselleşme çerçevesinde

değerler eğitime ilişkin görüşlerini ortaya koymuştur. Ancak, mesleklerini icra etmekte olan sınıf öğretmenlerinin bu konudaki görüş ve uygulamaları merak konusudur. Bu nedenle, ileriki çalışmalarda sınıf öğretmenlerinin küreselleşme çerçevesindeki görüş ve uygulamaları incelenebilir.

KAYNAKÇA

- ALTUNAY, E. ve YALÇINKAYA, M. (2011). Öğretmen adaylarının bilgi toplumunda değerlere ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 17 (1), 5-28.
- ANDERSEN, M. L. ve TAYLOR, H. F. (2012). *Sociology: The Essentials* (7. basım). Wadsworth: Cengage Learning.
- ANDRES, T. Q. D. ve ANDRES, P. C. I. (1998). *Values education strategies and techniques for the development of intrapersonal relationships*. Quezon City: Rex Printing Company.
- ARI, R. (2009). *Eğitim psikolojisi* (4. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ARSLANOĞLU R. (2002). Küreselleşme ve üniversite. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (1) 1-12.
- ASLAN, S. (2009). Küreselleşmenin ulus devletlere etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 289-296.
- ATEŞ, D. (2006). Küreselleşme: ne kadar tek boyutlu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7 (1), 25-38.
- AXTMAN, R. (1998). *Globalization and Europe*. London: Pinter.
- BAHAR, H. İ. (2009). *Sosyoloji* (3. baskı). Ankara: Usak Yayınları.
- BAK, A. (2006). *Globalization and Education*. <http://dspace.ruc.dk/bitstream/1800/1781/3/Layout%2Bof%2Bproject%5B1%5D.pdf> adresinden 09 Aralık 2011 tarihinde edinilmiştir.
- BALAY, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37, (2), 61-82.
- BALCI, F. A. ve YANPAR YELKEN, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39, 81-90.
- BERGH, A. ve NİLSON, T. (2010). Good for living? on the relationship between globalization and life expectancy. *World Development*, 38 (9), 1191-1203.
- BLOOM, D. E. (2004). Globalization and education an economic perspective. M. M. Suarez-Orozco ve D. B. Qin-Hilliard, (Eds.), *Globalization culture and education in the new millennium içinde* (56-61). London: University of California Press.
- BROWNE, K. (2006). *Introducing sociology for as level* (2. basım). Cambridge: Polity Press.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- CARNOY, M. (2000). Globalization and educational reform. N. P. Stromquist ve K. Monkman, (Eds.), *Globalization and education integration and contestation across cultures içinde* (43-62). USA: Rowman and Littlefield Publishers.

- COATSWORTH, J. H. (2004). Globalization, growth and welfare in history. M. M. Suarez-Orozco ve D. B. Qin-Hilliard, (Eds.), *Globalization culture and education in the new millennium* içinde (38-55). London: University of California Press.
- COŞKUN, H. (1996). Eğitim teknolojileri açısından kültürlerarası eğitim. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- ÇALIK T. ve SEZGİN F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 13, (1) 55-56.
- DRISCOLL, M.P. (2005). *Psychology of learning for instruction* (3. baskı). USA: Pearson Education.
- EKŞİ, H. ve OKUDAN, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(2), 178-190.
- FERRANTE, J. (2012). *Sociology a global perspective* (8. baskı). Wadsworth: Cengage Learning.
- GIDDENS, A. ve GRIFFITHS, S: (2006). *Sociology* (5, baskı). Cambridge: Polity Press.
- GOLDHORPEI J. H. (2007). *On sociology* (2. baskı). Oxford: Oxford University.
- HALSTEAD, J. M. ve TAYLOR, M. J. (1996). Values in education and education in values. London: The Falmer Press.
- HUGONNIER, B. (2007). Globalization and education . M. M. Suarez-Orozco, (Ed.), *Learning in the global era international perspectives on globalization and education* içinde (137-157). London: University of California Press.
- KAN, Ç. (2009). Değişen değerler ve küresel vatandaşlık eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (3), 895-904.
- KAN, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*. (187). 138-145.
- KARATAY, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.
- KELLNER, D. (1998). Globalization and postmodern turn. R. Axtmann, (Ed.), *Globalization and Europe: theoretical and empirical investigations* içinde (23-42). London: York House Typographic.
- KOLAÇ, E. (2010). Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus felsefesiyle Türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 53, 193-208.
- KOMBLUM, W. (2011). *Sociology in a changing World* (9. baskı). Wadsworth: Cengage Learning.
- MILES, M. B. & HUBERMAN, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). *Sosyal bilgiler dersi (4-5. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. <http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?tur=velisetur=veders=vesira=vesinif=vesayfa=2> adresinden 18 Şubat 2011 tarihinde edinilmiştir.
- NEUMAN, L. W. (2007). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar* (S. Özge, Çev.). İstanbul Yayın Odası.

- ÖZDEMİR, S. M. (2011). Toplumsal değişme ve küreselleşme bağlamında eğitim ve eğitim programları: kavramsal bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 85-110.
- PATEL, S. ve SHUKUL, M. (2004). Role of family in value education. R. Pandya ve A. Mathu, (Eds.), *Value Education: Various perspectives* içinde (21-23). New Delhi: Kalpaz Publication.
- PATTON, M. Q. (2002) *Qualitative research and evaluation methods* (3. basım), Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- POURHASSAN, A. (2011). Can Policy be the same in localization and globalization? Issues and perspectives. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 3(3), 1545-1550.
- SARICI BULUT, S. (2009). İyilik yapma değerinin öğrencilerin bilişsel dünyalarına yerleştirilmesi. I. Ulusal İyilik Sempozyumu, Elazığ: Fırat Üniversitesi, 20-21 Haziran 2009, 104-114.
- SENEMOĞLU, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (12. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- SHIKIA, R. P. (2004). Value education and human rights. New Delhi: Sarup & Sons.
- STROMQUIST, N. P. ve MONKMAN, K. (2000). *Defining globalization and assessing its implications on knowledge and education*. N. P. Stromquist ve K. Monkman, (Eds.), *Globalization and education integration and contestation across cultures* içinde (3-25). USA: Rowman and Littlefield Publishers.
- TALAS, M. ve KAYA, Y. (2007). *Küreselleşmenin kültürel sonuçları*. TÜBAR, 22, 149-162.
- TAŞDEMİR, M. (2009). İlköğretimde değerler eğitimi ve bu değerlerin Alevi-Bektaşî değerleri ile ilişkililiği. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 51, 295-326.
- TOOMEY, R. ve LOVAT, T. (2009). Values education, quality teaching, and service learning: the harmony of a new pedagogy. *Beliefs and Values*, 1 (2), 220-229.
- ULUSOY, K. (2010). Değer eğitimi: davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 32-51.
- VOLCKER, P. A. (2000). The implication of globalism is glohalism. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 11 (3), 207-214.
- YALAR, T. ve YANPAR YELKEN, T. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 79-98.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILMAZ, K. ve HORZUM, M. B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(10), 103-121.
- YİĞİTTİR, S. ve KELEŞ, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, (189), 144-155.